

Bohuslav Rejzl:

Otázka konfesní identity tzv. bosenských krstjanů a patarénů a hereze Bosenské církve

(oponentský posudek diplomové práce)

S diplomantovými úvodními slovy, že téma Bosenské církve patří mezi historiky z bývalé Jugoslávie k nejdiskutovanějším, zatímco u nás je trochu opomíjeno, lze jistě souhlasit. Předkládaná práce se skutečně zabývá tematikou významnou, a přestože jde o středověk, zřetelně aktuální. Autor se při jejím zpracování opřel o poměrně rozsáhlou heuristickou základnu, tvořenou více než 30 publikovanými pracemi, převážně bosenského původu. Ty se ve svém přístupu ke kontroverzní látce v hodnoceních často navzájem rozcházejí. B. Rejzl se vcelku dokázal s početnými spornými soudy o bosenských krstjanech a jejich církvi při všech nesnázích vyrovnat a předkládá práci, která shrnuje výsledky poctivé analýzy této literatury a také vlastní úvahy k nesnadnému tématu.

Hlavním kladem práce je přehlednost, dobré uspořádání výkladů od kritiky posavadní literatury přes etymologické rozборы používaných sporných termínů a obecný úvod o církevní správě po diskuse o povaze dualistické hereze, z níž byla Bosenská církev obviňována. Autor věnuje náležitou pozornost okruhům zpráv o jejích dějinách a o jejím učení na základě nestejně hodnocených pramenů, zachycených v sekundární literatuře. Poměrně krátce se zabývá zánikem Bosenské církve, nástupem osmanské okupace Bosny a novodobou ideologií tzv. christoslavismu. Práci doplňuje několik ilustrativních příloh vztahujících se bezprostředně k tématu.

Myslím, že otázka určité souvislosti patarénské tradice s ochotou přijímat později pod osmanskou nadvládou islám, zůstává i přes velké úsilí historiků stále otevřená k dalším diskusím. Některá obvinění z herezí sepsaná v Codex Zagrabiensis (a v práci citovaná na str. 59-60) se v christologických tezích (nebyl ukřižován) a v odmítání svátostí blíží islámu, v naprosté většině však nikoliv.

Vedle pozitiv práce, k nimž počítám i stimulaci diskuse, nemůžeme přehlédnout řadu poklesků, byť většinou drobných. Ve třech drobných bodech zůstaly nedoplněné hledané údaje (str. 12, 14 a 25). Několikrát autor volí nevhodný výraz (str. 10: evangelická chudoba - má být zřejmě evangelijní) nebo jazykový lapsus (43: má být *mater nostra*). Mylně je uveden letopočet porážky Srbů Osmany: má být 1389 (str. 64). Závažnější jsou ovšem nedostatky v bibliografii a v resumé. V bibliografii u několika titulů chybí údaj o místě a roce vydání nebo je uveden nepřesně (např. u studie E.Gombára). Anglické resumé (str. 68-70) jazykově vůbec

nevyhovuje. Škoda, že se autor neobrátil na některého anglistu, aby mu text opravil. Ve stávající podobě je plný chyb, místy až nesrozumitelný.

Jak jsem již naznačil výše, práci celkově hodnotím kladně. Pokud by měla posloužit za základ k publikaci, musel by na ní diplomant ovšem ještě zapracovat. Nevyhovující je anglické resumé. Práci doporučuji k obhajobě, sám navhuji po celkovém zvážení klasifikaci velmi dobře.

V Praze 17. srpna 2006

Prof. PhDr. Luboš Kropáček, CSc.